

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 174/05-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. septembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránya prerokoval sťažnosť E. A., B., zastúpenej advokátom JUDr. R. Ž., K., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Košice II v konaní sp. zn. 28 C 1/04, a takto

r o z h o d o l :

Základné právo E. A. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 28 C 1/04 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. júna 2005 doručená sťažnosť E. A., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. R. Ž., K., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 28 C 1/04.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 174/05-7 z 15. júna 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá mu bola doručená 2. augusta 2005, vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 5. augusta 2005 oznámil, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že sa žalobou z 29. decembra 2003 opravenou podaním z 26. januára 2004 domáhala na okresnom súde od odporkyne náhrady dvojmesačnej mzdy. Okresný súd bol v danej veci nečinný približne 15 mesiacov, preto sťažovateľka podala 30. marca 2005 predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy

v konaní. Predseda okresného súdu na sťažnosť sťažovateľky ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu neodpovedal.

Okresný súd doručil sťažovateľke výzvu z 21. marca 2005, aby uviedla, či trvá na podanej žalobe, a oznámenie o predpokladanom termíne pojednávania v prvom polroku 2005.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní sp. zn. 28 C 1/04 a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietáhov. Zároveň sťažovateľka požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 30 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvou z 27. júla 2005 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľky. Predseda okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 9. augusta 2005 uviedol, že z evidencie sťažností doručených štátnej správe okresného súdu zistil, že sťažnosť sťažovateľky na prietahy v namietanom konaní sa nenachádza v evidencii. Z uvedeného dôvodu nemohla byť jej sťažnosť na prietahy predsedom okresného súdu vybavená.

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku ďalej uviedol prehľad úkonov vykonaných v predmetnej veci a vyjadril sa, že okresný súd konal v posudzovanej veci priebežne, „... keďže konaniu o náhradu mzdy predchádzalo konanie o neplatnosť výpovede, bolo nevyhnutné čakať na právoplatnosť tohto konania. Bezprostredne po pripojení žiadaného spisu začal konajúci sudca vykonávať úkony v konaní, ktoré je predmetom sťažnosti“.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, stanoviska predsedu okresného súdu, ako aj podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. 28 C 1/04 zistil nasledovný priebeh a stav konania.

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 2. januára 2004 žalobu o náhradu mzdy proti odporkyňi. Okresnému súdu bola 10. februára 2004 doručená opravená žaloba a žiadosť sťažovateľky o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Okresný súd vydal 17. mája 2004 pokyn na vykonanie úkonov nariadených zákonným sudcom a 17. júna 2004 pokyn na pripojenie súvisiaceho spisu okresného súdu sp. zn. 11 C 203/03 (spor o neplatnosť výpovede danej sťažovateľke odporkyňou). Kancelária okresného súdu v úradnom zázname zo 17. júna 2004 uviedla, že požadovaný spis sa nachádza v dôsledku odvolania sťažovateľky na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), preto ho nie je možné pripojiť.

Podľa záznamov okresného súdu z 15. júla 2004, 14. septembra 2004 a 20. októbra 2004 okresný súd zisťoval v uvedené dni možnosť pripojenia požadovaného spisu, ktorý sa však naďalej nachádzal na krajskom súde. Požadovaný spis bol okresnému súdu vrátený 26. novembra 2004.

Okresný súd vydal 21. marca 2005 pokyn na doručenie prípisu sťažovateľke, aby v lehote 10 dní oznámila, či trvá na podanej žalobe z 2. januára 2004. Sťažovateľka doručila okresnému súdu odpoveď na uvedený prípis 12. apríla 2005. Okresný súd vydal 10. mája 2005 pokyn na doručenie výzvy sťažovateľke, aby v lehote 10 dní preukázala majetkové a finančné pomery za účelom rozhodnutia o žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku.

Okresný súd vydal 10. mája 2005 pokyn na doručenie uznesenia sp. zn. 28 C 1/04 sťažovateľke, aby v lehote 30 dní oznámila súdu, či trvá na nariadení pojednávania,

a odporkyni, aby sa v rovnakej lehote vyjadrila k žalobe sťažovateľky. Sťažovateľka doručila okresnému súdu vyjadrenie 6. júna 2005 a odporkyňa 15. júna 2005.

Okresný súd pokynom z 22. júna 2005 zaslal sťažovateľke podanie odporkyne na vyjadrenie. Okresný súd nariadil 25. júna 2005 termín pojednávania na 15. august 2005. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 15. júla 2005 stanovisko k vyjadreniu odporkyne. Na pojednávaní 15. augusta 2005 súd pojednával v neprítomnosti sťažovateľky, ktorá mala vykázané doručenie predvolania, pričom pojednávanie bolo po vypočutí odporkyne uznesením odročené na 24. október 2005. Uvedeným záznamom bez vyznačenia čísla listu predmetný spis končí.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. V zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom nestačí, že štátny orgán vo veci koná (napr. rozhodnutia II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48

ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, III. ÚS 127/03 a ďalšie).

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, II. ÚS 32/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitost' veci“, ústavný súd vzal do úvahy právny a skutkový stav veci. Predmetom konania je žaloba o náhradu mzdy v súvislosti so skončením pracovného pomeru. Posudzovaná vec patrí po právnej aj skutkovej stránke k štandardnej agende všeobecných súdov, pretože ide o pracovnoprávny spor patriaci do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd z prehľadu posudzovaného spisu zistil, že sťažovateľka sa bez ospravedlnenia nezúčastnila

pojednávania nariadeného na 15. august 2005, pričom doručenie predvolania na uvedené pojednávanie mala vykázané.

Navyše, sťažovateľka vo vyjadrení zo 6. júna 2005 adresovanom okresnému súdu (č. l. 23 spisu) uviedla, že „... *očakávajúc Vaše pozvanie na pojednávanie ostávam s pozdravom...*“, čím podľa názoru ústavného súdu dala najavo svoj záujem zúčastniť sa na pojednávaní. Naopak sťažovateľka vo vyjadrení z 11. júla 2005 adresovanom okresnému súdu uviedla, že „... *súhlasím s tým, aby súd moju žalobu prejednal bez mojej prítomnosti...*“.

Vzhľadom na to, že okresný súd v zápisnici z pojednávania uskutočneného 15. augusta 2005 uviedol, že „... *opätovne bude písomne predvolaná žalobkyňa...*“, ústavný súd neprítomnosť sťažovateľky na uvedenom pojednávaní vyhodnotil ako okolnosť, ktorou sťažovateľka prispela k predĺženiu konania, pričom uvedené predĺženie nie je možné pripísať na ťarchu okresného súdu.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd z prehľadu posudzovaného spisu nezistil v postupe okresného súdu v danom konaní zbytočné prietahy, ktorými by bolo došlo k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky.

Aj keď okresný súd nariadil termín prvého pojednávania až 1,5 roka po doručení žaloby sťažovateľky, urobil tak z dôvodu nevyhnutnosti pripojenia súvisiaceho spisu sp. zn. 11 C 203/03, v ktorom bola prejednávaná neplatnosť výpovede z pracovného pomeru daná sťažovateľke odporkyňou.

Podľa ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši

otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na takéto konanie podnet.

Okresný súd vydával s periodicitou približne 1,5 mesiaca pokyny na zisťovanie stavu súvisiaceho konania sp. zn. 11 C 203/03, aby bolo ihneď možné pokračovať v posudzovanom konaní, čo možno považovať za iné vhodné opatrenie v zmysle citovaného ustanovenia - primerané fakultatívnej možnosti prerušenia posudzovaného konania. V nadväznosti na právoplatnosť rozhodnutia v súvisiacom konaní sp. zn. 11 C 203/03 vykonával okresný súd plynule úkony týkajúce sa predmetnej veci, pričom v zmysle ustálenej judikatúry ústavný súd posudzoval namietané konanie so zvláštnou prísnosťou vzhľadom na predmet konania.

Ústavný súd z prehľadu spisu zistil obdobie nečinnosti okresného súdu od 2. januára 2004, keď bol návrh sťažovateľky doručený okresnému súdu, do 17. mája 2004, keď okresný súd vykonal prvý úkon v danej veci. Vzhľadom na skutočnosti, že na okresnom súde prebiehalo súvisiace konanie sp. zn. 11 C 203/03, na výsledku ktorého záviselo posudzované konanie, a dĺžku nečinnosti okresného súdu (4,5 mesiaca) ústavný súd uvedenú nečinnosť nepovažoval v konkrétnych okolnostiach danej veci za prejav takej nečinnosti, ktorá by odôvodňovala vyslovenie zbytočných prietáhov v konaní (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 21/01).

Na základe uvedených dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, tak ako jej ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy, a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neboli v posudzovanom konaní porušené, pretože postup okresného súdu smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky v danom konaní.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

V zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

V zmysle ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadostučinenie. Z uvedeného vyplýva, že oba výroky sú viazané na vyhovenie vo veci samej. Pretože v tomto prípade ústavný súd rozhodol, že označené základné práva porušené neboli, uvedenými návrhmi sťažovateľky na vyslovenie porušenia práva a priznanie primeraného finančného zadostučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia sa pri svojom rozhodovaní vzhľadom na vyslovenie neporušenia základného práva sťažovateľky nezaoberal.

V zmysle ustanovenia § 36 zákona o ústavnom súde v spojení s ustanovením § 142 Občianskeho súdneho poriadku ústavný súd rozhodol, že žiadny z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2005